

110 millió arany márkával kezdődik és 1930-ban 2500 millió arany márkára emelkedik. Ez a teher bizonyos kereten belül emelkedik, vagy csökken a német nép jólétének, valamint helyzetének időszakos alakulásához képest. Ez a prosperitási index, amely kiemelkedő része a tervnek, a következő tényezőkből áll:

1. Németország összes kivitele és behozatala.
2. A költségvetés bevételeinek és kiadásának összege, levonva mindkét oldalon a békeszerződésből folyó tételeket.
3. A vasuton fuvarozott áruk egész statisztikai tömege.
4. A cukorban, dohányban, sörben és alkoholban évenként megállapított összes fogyasztás, a közvetlen fogyasztó által fizetett árak.
5. A lakosság száma az utolsó census óta és a kivándorlás adatai.
6. A fejenkénti szénfogyasztás évi átlaga. Ez az index azonban csak fokozatosan lép életbe és fölfelé legkorábban 1934-ben nyerhet a maga egészében alkalmazást; addig csak kedvezőtlen alakulása esetén csökkentheti az évi fizetéseket.

Az előzőekben megjelölt fizetések viszont praktikus maximumot is jelentenek.

Németország ezenkívül sem megszálási költség, sem jóvátétel, sem bizottságok, sem más címen nem fizet további összegeket.

Kérdéses, hogy clearing-fizetéseket, amelyek különösen az új amerikai kártérítések következtében a közel jövőben félelmes növekedést mutatnak fel, milyen módon fogják paralizálni.

Németország részéről mindennemű fizetést (ismét kérdéses vajjon ide sorozandók-e a clearing-fizetések is) az új jegybanknál arany márkában eljesítenek; erről a számláról egyedül a jóváté-

teli bizottság főbiztosa van jogosítva rendelkezni, aki az átutalásokat oly módon tartozik teljesíteni, hogy azok a német valuta stabilitását, ha csak Németország szándékosan nem idézi elő, ne veszélyeztessék. Ha az átutalás nehézségei következtében kétmilliárd arany márká gyűlt már össze és a főbiztos az átutalást nem tartja a fenti értelemben fogatosíthatónak, jogosítva van ezeket az összegeket Németországon belül gyümölcsözőleg elhelyezni. Ha az át nem utalt összegek ötmilliárd arany márkáig emelkednek, minden további fizetési kötelezettség mindaddig szünetel, amíg a főbiztos a beváltásra az időpontot alkalmasnak nem találja.

A fentiekben körvonalazott fizetési kötelezettség biztosítására, tehát csak superfedezetként, lekötendők a német állam bevételei, alkohol, dohány, sör és cukor után. (Nyilván az összes adókról és jövedelmekről van e cikkek után szó.) Az ezekből befolyó jövedelem szintén a főbiztos ellenőrzése alá vont számlákra folyik be és azok felett a birodalom csak abban az esetben és abban a mértékben rendelkezhetik, amint további kötelezettségeinek eleget tett.

Ez az átutalási módzat áll a vita középpontjában. Antant részről ezt rendkívül értékes ötletnek igyekeznek feltüntetni és a Dawes-bizottságot különösen ezért dicsérik. Érdekes, hogy ez a gondolat a magyar kölcsönre vonatkozó londoni népszövetségi bizottsági tárgyalás jegyzőkönyvében is előfordult. Német részről támadják a tervet. Ott az a vélemény, hogy ötmilliárd arany márká oly félelmes összeg lesz, hogy érte a birodalom minden értékét össze lehet vásárolni.

Az egyik kanyarodónál megszólal Jakabffy Lajos műszaki tanácsos, a szegedköri tanyavilág legalaposabb ismerője:

— Nézzék már az urak azt a takaros tanyaházat. Akármikor erre járok — pedig sűrűn van erre felé dolgom —, mindig nyitva van az ablaka. Talán ez az egyetlen tanya ezen a környéken, ahol szellőztetnek.

— Biztosan a városban szolgált a gazda felesége — szól Simkó Elemér főügyész.

Aztán sűrűn jönnek a tanyák. Mindmegannyit sűrű lombátor fogja árnyékba és csakugyan valamennyinek légmentesen el van zárva az ablaka. Az ablak itt csak arra való, hogy gyér világosságot engedjen be a szobába, azért olyan apró, olyan jelentéktelen.

Sebesen haladunk el egy fiatal emberpár mellett. — Ezek is az árverésre mennek — állapítja meg szortyogó csutorája mögül a kocsis.

— Fialatok és az új faluban akarnak fészket rakni maguknak — mondja Jakabffy Lajos.

Sűrűsödnek a kertek. Errefelé már szőlő is van, csupa magánbirtok. A város földje csak a központon kezdődik. Azontul már ameddig a szem ellát, sőt még azontul is, minden a városé.

Ismét kanyarodunk és a falombok között feltűnik Alsóközpont templomának a tornya. A kereszt sziporkázik az erős, reggeli napfényben, az óra nyolcat kondit. Alig másfél óra alatt tettük meg a hátunk mögött hagyott 20 kilométernyi utat. De hát, hiába, jöerőben tartják a város lovait.

A templom előtt már gyülekeznek a népek. Külön az emberek, külön az asszonyok. Sohasem vegyülnek össze. Itt még nincs emancipáció, az asszonyoknak mindenütt van helye, csak ott nem, ahol az emberek vannak, különösen olyankor, amikor arról van szó, hogy egy új falunak kell megvetni az alapját.

— Alsóközponton minden van már — mondja Simkó Elemér —, ami egy nagyközség magjához tartozik. Van templom, iskola, orvos, rendőrség, patika, gőzmalom, bank és gazdasági egyesület. Csak község nincs még. De ha sikerül, öt év múlva az is lesz.

Azután rajzszögekkel odaerősítik az Alsótanyai Népbank sárga épületének falára a városi mérnökség falusítási tervét. A négyszáz négyszögletes parcellákat számok jelzik. Ötszázhatvanhárom háztelek kerül árverés alá. Az érdeklődők oda-sűrűsödnek a térkép elé, vastag, barna ujjak szántanak végig a fehérvonalozású kék papíron.

— Ez itten utca lesz... ez a legjobb hely... ez vízállásos, de fel lehet tölteni... itt lesz a piac...

Igen a piac. Alsóközpont népének éppen most nagy sérelme a piac-ügy. A kereskedelmi miniszter még 1915-ben engedélyezte Alsóközponton a rendes hetipiacokat. Azóta nem is volt baj semmi, de most, két hét előtt, minden előzetes bejelentés nélkül a város hatósága betiltotta.

— Falut akar csinálni a város, oszt még a piacot is betiltja — méltatlankodnak a gyülekező magyarok. Pedig ha piac nem lehet, falu se lögyön.

Allandóan jönnek az emberek: Kocsin, gyalogosan, még számárokordén is. A szokatlan alkalmatosságot meg is nézik mindenfelé. A házhely-árverés iránt nem csak az alsótanyai gazdák és bérlők érdeklődnek, hanem az egész környék. Részéről, Nagyszéksősről, sőt a felsőrésekről is számosan jönnek és így az árverező tömeg tekintélyes nagyra és tarkára növekszik.

Fél kilenc...

Befut a másik városi kocsi is a központba, Balázs gazdatiszt és Rényi számvevő hozza, az árverező bizottság másik két tagját.

— Akkor meg is kezdhetjük —, adja ki a parancsot Simkó Elemér, az árverező bizottság elnöke.

A kocsik lassan, lépésben megindulnak a Varga-dűlő felé. Az emberek, asszonyok komótosan feltápázkodnak az utmenti eperfák árnyékából és csendesen ballagnak a kocsi után. A dűlő szélén az Eszes-teleknel megállapodik a bizottság. Kitzük a határjelző zászlót, fakult piros a rongya, a nyele pedig hántolt akácfág. Mondják, hogy a fakult zászlóröngy a diktatura idejéből való.

Két-háromszáz ember szorong a zászló körül, várakozó kíváncsi arcok, fűrkésző szürke szemek villognak elő a lehuzott kalapok, kendők alól.

Simkó Elemér feláll egy homok-kupacra és elkezdi a felvilágosítást.

— Ide figyeljenek emberek. Szeged város közönsége huszonöt-harminc esztendővel ezelőtt elhatározta, hogy a város körüli tanyavilágban központokat létesít, hogy a tanyai lakosság közigazgatási szükségletét kielégíthesse. Akkor létesült az alsótanyai központ is és felépült az iskola, a bank, a gazdasági egyesület. Később, tizenöt évvel ezelőtt merült fel először a központok fejlesztésének, falusításának a terve. De aztán kitört a háború, a terv keresztülvitele elhalasztódott. Tavaly ismét napirendre került a kérdés. A közgyűlés elhatározta, hogy Alsóközponton, Felsőközponton, Rész-kén és Szentmihályteleken házhelyeket hasít ki és

Világpropaganda a magyar paprika érdekében.

Szeged, július 22. (Saját tudósítónktól.) Körülbelül 20—25 év óta szinte az egész világon elterjedt és ismeretes lett a paprika és különösképpen igen széles rétegekben terjedt el a szegedi és a kalocsai versenytárs nélkül álló magyar paprika. A magyar paprikatermelés jelenleg mintegy évi négyszáz-négyszázötven vagonra rug. Különösen a szegedi paprika talál nagy piacot a külföldön is, úgy hogy ma már alig van olyan nagyobb szegedi paprikatermelő vagy forgalombahozó vállalat, amelynek ne lennének állandó nagy összekötései a külföld legkülönbözőbb piacain.

A világpiacra pedig nem régen, ha nem is veszedelmes, de jelentős versenytárs adata az utólrhetetlen magyar paprikának és ez a spanyol paprika. A spanyol paprika azonban csak rokon növény a magyar paprikával, de minőségileg semmiképpen sem azonos. Igazi neve nem is paprika, hanem pimenton, vagy spanyol bors. Ennek a paprikának íze, szaga, aromája lényegesen eltér a magyar paprikától és ez nem is annyira fűszer, mint inkább ételfestőanyag. Főzés közben egyébként a spanyol paprika ledöpszik, míg a magyar paprika az ételneműket teljesen egyenletesen, szép tűzpirosra festi, valamint édes, arometikus ízt ad nekik.

Miután mindentől nyilvánvaló a magyar paprika kiválósága a spanyollal szemben, a spanyolok paprikájuk árát mélyen a magyar paprika ára alá szorították, hogy így verseny-

társa, sőt győzedelmes versenytársa legyen a magyar paprikának. A világpiacokon tisztában vannak a különbséggel, azonban egyes helyeken mégis jelentőséggel bír a spanyol paprika lényeges olcsóbbodása.

A magyar paprika megvédése érdekében ezért most a szegedi kereskedelmi és iparkamara, valamint a vegyvizsgáló állomás és a gyógynövény kirendeltség életrevaló hasznos módszert léptetett életbe. Egy röpcédulát szerkesztettek, amelyben az egész világpiacot felvilágosítják azokról a különbségekről, amelyeket főtebb ismertetőnk. A röpcédulát dr. Tonelli Sándor kamarai főtitkár fordította le angolra és németre, most pedig tíz-tízezer példányban fogják azt szétküldeni angol és németnyelven a világ minden tájára, ahol paprikával foglalkoznak.

A huszezer röpcédula kinyomtatási költségeit nyolc szegedi nagy paprika cég vállalta magára, míg azoknak szétküldését a kamara eszközli. Legnagyobb részét ezeket a röpcédulákat az utódlallamokba, Németországba és Amerikába küldik, de széjjel küldik egyébként az egész világra. A széjjelküldést már a jövő héten megkezdik, mellékelik a röpcédulát levelekhez, valamint elküldik minden kereskedelmi érdekeltiségnek és intézménynek. Ha szükség mutatkozik, tömeges röpcédulákat is bocsátanak az érdekeltiség vagy intézmény részére. Remélhető, hogy a huszezer röpcédula meghozza az eredményt, a világpiac tisztán fogja látni azt a nagy különbséget, ami a magyar és a spanyol paprika között van.

Az új falu születésénél.

Szeged-Alsóközpont, július 22. (Kiküldött tudósítónktól.) Ébredő utcákon röpi velünk a város kocsija. Itt-ott megnyitlak már az ablakok a hajnali friss levegőért, kócos mindenesekek rázzák az utcára a törlőrongyok porát, de maga a város mélyen alszik még. Hiszen a toronyóra mutatója még a VI-os számot sem érte el. A körtöltésen belül hat órákor még éjszaka van, a későn fekvő, robotos emberek éjszakája. A körtöltésen kívül azonban már ilyenkor régen megmozdult az élet. A paprikakapáló lányok nyujtózodva pihentetik fáradt derekukat, az eperfás országot gyalogösvényén tempósan ballagnak a dolguk után járó ember-népek, mert csak az asszonyféle nép való arra, hogy szaporázza a lépést. Az embert ugyanis megvárja a dolog és csakis az embert várja meg, de az asszony, az siessen a dolga után, mert az asszony dolganak egészen más a természetrajza, mint az emberé.

A lovak eleven trappban röpitik a kocsit az országot eperfák árnyékában. Az égalja még ködös, lilásszürkén opálzik, de felül már azurkék és a végtelen kékséget egyetlen felhőrongy sem szakítja meg.

Nagyritkán találkozunk egy-egy városba igyekvő parasztkocsival. A féderes ülésen ülő gazda megböki kalapjának karimáját, a régi jobbágyvilágból

örökölt hagyományként üdvözlí az idegent, aki kaputot visel és hintón jár. De már van öntudat és van büszkeség ebben a kalapkarima-bökbésben, nem alázatos és nem hódolatteljes, nem a földesurnak, hanem az embertársnak szól. Mert az lras is azt mondja, hogy szeresd felebarátodat.

A táblák gyorsan maradnak el mellettünk. A kalászos már osztagban áll a szérűskertekben és elkészülten várja a masinát, a kukorica reménytelenül viaskodik a száraz hőséggel. A széles lándzsalevelek sárgán, rimánkodva merednek az ég felé.

— Nem jó idő jár a kukoricára — sóhajtja őszinte bánattal a kocsi —, pedig talán annyit földje sincs, amennyit déltájban az árnyéka eltakar. A tegnapielőtti esőnek nyoma sem látszik az uton. Puhán, vastagon hever rajta a por és szürke felhőkben emelkedik fel, mihelyt valami kocsikerék alá kerül.

Már nem lájuk a várost. Karcsu jegenyék és terebélyes bukkfák sötétzöldjében fel-feltűnnek az első, apróablaku tanyaházak.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus — köszönt ránk egy pöttömnyi pásztorgyerek.

Csönd van, végtelen csönd, olyan végtelen, mint az ég azurja. Csak a patkók csattognak a régen nem hengerelt makadámon.